

Monumentnummer*: 525028

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 mei 2006
Kadaster deel/nr 82850/73

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Bloemendaal		Bloemendaal		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Zocherlaan	10			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	12			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	14			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	16			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	20			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	22			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	24			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	56			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	58			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	60			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	64			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	66			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	68			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	72			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	74			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	76			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	78			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	88			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	18			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	26			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	30			2061 DK	Bloemendaal		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Zocherlaan	38			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	42			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	44			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	50			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	54			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	62			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	70			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	80			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	28			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	32			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	34			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	36			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	40			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	46			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	48			2061 DK	Bloemendaal		
Zocherlaan	52			2061 DK	Bloemendaal		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Bloemendaal	A			12535
Bloemendaal	A			12536
Bloemendaal	A			12578
Bloemendaal	A	12165	A38	
Bloemendaal	A	12165	A37	
Bloemendaal	A	12165	A25	
Bloemendaal	A	12165	A24	
Bloemendaal	A	12165	A27	
Bloemendaal	A	12165	A26	
Bloemendaal	A	12165	A44	
Bloemendaal	A	12165	A43	
Bloemendaal	A	12165	A32	
Bloemendaal	A	12165	A33	
Bloemendaal	A	12165	A42	
Bloemendaal	A	12165	A6	
Bloemendaal	A	12165	A5	
Bloemendaal	A	12165	A7	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Bloemendaal	A	12165	A14	
Bloemendaal	A	12165	A13	
Bloemendaal	A	12165	A15	
Bloemendaal	A	12165	A2	
Bloemendaal	A	12165	A1	
Bloemendaal	A	12165	A4	
Bloemendaal	A	12165	A3	
Bloemendaal	A	12165	A21	
Bloemendaal	A	12165	A20	
Bloemendaal	A	12165	A23	
Bloemendaal	A	12165	A22	
Bloemendaal	A	12165	A10	
Bloemendaal	A	12165	A9	
Bloemendaal	A	12165	A8	
Bloemendaal	A	12165	A12	
Bloemendaal	A	12165	A11	
Bloemendaal	A	12165	A29	
Bloemendaal	A	12165	A28	
Bloemendaal	A	12165	A31	
Bloemendaal	A	12165	A30	
Bloemendaal	A	12165	A17	
Bloemendaal	A	12165	A16	
Bloemendaal	A	12165	A19	
Bloemendaal	A	12165	A18	

*Omschrijving***

Inleiding

Het Carré werd in 1848 voltooid naar het ontwerp van de architect J.D. Zocher jr. Het werd opgetrokken in statige, classicistische stijl, wat een bewuste keuze was. Het pand moest medisch gezag uitstralen en de onrust van de krankzinnigen in toom houden. De kliniek bestond in eerste aanleg uit vier vleugels rondom een vierkante binnenplaats en een lange smalle gang tussen de oost- en westvleugel. Het was gebouwd volgens het zogenaamde carré-corridorprincipe. De smalle corridor scheidde het gebouw in een vrouwen- en mannezijde. In en rond het middenpaviljoen waren ondermeer magazijnen, woningen voor artsen, een regentenkamer, een apotheek en keukens opgenomen. De vleugels kenden de verdeling in klasse. De oostvleugel was bedoeld voor de eerste en tweede klasse en voorzien van gemeubileerde eetzaaltjes, salons en kleine slaapkamers. De noord- en zuidvleugels waren voornamelijk bestemd voor

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de derde klasse en kende grote slaapzalen en verblijfszalen. De westvleugel bezat met name werkkamers en winkels, en een aantal isoleercellen. De westvleugel was maar één bouwlaag hoog in tegenstelling tot de overige vleugels die twee bouwlagen hoog waren. Alle vleugels waren voorzien van een brede gang als verkeersruimte. Op strategische plekken in het gebouw bevonden zich toiletgroepen, pompen en badkamers met uiteenlopende badinrichtingen voor straal-, stort-, douche- en dropbaden. Langs de buitengevels bevonden zich veelal langgerekte veranda's, zodat patiënten bij regenachtig weer toch van de buitenlucht konden genieten.

Drie jaar na de totstandkoming van het gesticht werd het maximaal aantal patiënten in het gesticht overschreden. Hierdoor ging men in 1853 al over tot uitbreiding. Er kwamen aansluitend op het carré van Zocher een grote zuid- en noordvleugel tot stand die qua opzet en uitstraling aansloten op de statige, classicistische stijl van Zocher. Het ontwerp voor de uitbreiding werd geleverd door de architect A. van der Linden, die later gestichtsarchitect van Meerenberg zou worden. De nieuwe vleugels werden loodrecht op de bestaande noord- en zuidvleugel van het carré geplaatst en werden met elkaar verbonden door een smalle gang die over de binnenplaats van het hoofdgebouw liep. Van der Linden had in zijn ontwerp duidelijk naar aansluiting op het corridorprincipe van Zocher gezocht. Op de begane grond kwamen kleine cellen tot stand voor onrustigen, op de eerste verdieping werden grote vertrekken gebouwd voor rustige patiënten. Verder verfijnde men het klassensysteem door twee extra klassen in de voeren: de vierde en vijfde klasse. In de decennia daarna werd het hoofdgebouw meerdere malen uitgebreid naar de ontwerpen van A. van der Linden, met onder meer een katholieke kapel (1856), een theater (1869) en een klokkenstoel op het middenpaviljoen (1887-1888). In 1934 kwamen twee veelhoekige vleugels aan weerszijden van de façade tot stand. De in 1853 aangebouwde noordvleugel werd aan het eind van de twintigste eeuw verwoest door een brand.

Omschrijving

CARRÉ met ZUIDVLEUGEL, THEATER, KATHOLIEKE KAPEL en GEBOUW van de TECHNISCHE DIENST. Het carré van Zocher is thans niet meer in zijn originele vorm aanwezig. Het meest authentiek is de vleugel aan de voorzijde. De zijvleugels (noord- en zuidzijde) van het carré worden grotendeels aan het zicht onttrokken door aanbouwen uit diverse perioden. Deze vleugels zijn bovendien aan de kant van het binnenterrein van een extra verdieping voorzien. De achterzijde van het carré van Zocher is deels gesloopt en deels ingrijpend verbouwd waardoor het niet meer als zodanig herkenbaar is. Zeer prominent is de door Van der Linden aangebouwde vleugel uit 1853 die haaks op de zuidelijke zijvleugel van het carré georiënteerd is. Aan de noordzijde bevond zich een vergelijkbare vleugel. Hiervan is als gevolg van een brand alleen nog een restant aanwezig. Aan de westzijde zijn onder meer een werkplaats voor de technische dienst en magazijnen aangebouwd. Hier zijn bovendien aansluitend op de oost-westgang een katholieke kapel en een theater gebouwd.

CARRÉ

De façade wordt gekenmerkt door een middenpaviljoen en twee hoekpaviljoens, onderling verbonden door lange vleugels. De gevel kent een statige, classicistische uitstraling door de horizontaliteit, symmetrie, kroonlijsten, kordonlijsten en pilasters. Het middenpaviljoen is drielaags en voorzien van een mezzanino. Het wordt bekroond door een toren met klokkenstoel (1887-1888) op een dak waarvan de vier met pannengedekte dakschilden een trechter vormen naar een Keulse goot. Het middenpaviljoen is vijf traveeën breed en kent een centrale ingang. De gevel wordt ingedeeld door zesruits vensters met geprofileerde omlijstingen. De dakranden zijn afgewerkt met kroonlijsten en ondersteunen een pseudo-attiek. Op de muurdam tussen de tweede en derde gevelopening bevindt zich een bronzen bordje met de inscriptie: '27-6-1849 tot 26-3-2002 door het provinciaal ziekenhuis 153 jaar zorg aan psychiatrische patiënten'. Op het dak van het middenpaviljoen rust de houten torenopbouw van de architect A. van der

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Linden. De toren is vormgegeven in classicistische stijl en voorzien van een mechanisch uurwerk uit ca. 1900, ontworpen door Addicks en later voorzien van elektrische opwinding. De hoekpaviljoens zijn tweelaags. De linker wordt bekroond door dak waarvan de vier met pannengedekte dakschilden een trechter vormen naar een Keulse goot. Het rechter hoekpaviljoen wordt bekroond door plat dak. De bouwdelen zijn vijf traveeën breed en bezitten dakranden met kroonlijsten en een pseudo-attiek. In de gevel zijn vensters gevat met zes- en achtruits roedenverdeling en halfronde bovenlichten op eerste verdieping. De tussenvleugels kennen twee bouwlagen onder een pannengedekt zadeldak. De gevels zijn twaalf traveeën breed en tonen een reeks openslaande deuren met half rond bovenlicht op de begane grond. Op de eerste verdieping bevinden zich reeksen zesruits vensters.

De zijvleugels van het carré worden grotendeels aan het zicht onttrokken door later aangebrachte uitbreidingen uit verschillende soorten metselwerk, van verschillende hoogtes, onder verschillende soorten daken. De zijvleugels zijn aan de buitenzijde van het carré tweelaags en voorzien van verschillende soorten gevelopeningen waaronder blindnissen met halfronde bovenlichten op de eerste verdieping en kordonlijsten van baksteen. Het dak bestaat uit een dakschild dat met dakpannen is bekleed. De zijvleugels aan de binnenzijde van het carré zijn drielaags en voorzien van verschillende soorten gevelopeningen waaronder hoge, smalle vensters met stalen roedenverdeling op eerste verdieping, openslaande deuren met halfronde bovenlichten op de begane grond. De gevels worden geleed door kleine driehoekige topgevels onder steekkappen van zink.

De achterzijde van het carré is deels gesloopt. Andere delen zijn niet meer als zodanig herkenbaar door latere verbouwingen. De onderdelen die thans tot de restanten van het carré van Zocher gerekend kunnen worden zijn tweelaags, voorzien van verschillende soorten vensters, waaronder openslaande deuren op de begane grond met halfronde bovenlichten. Ze worden bekroond door een zadeldak.

De binnenplaats van het carré wordt doorkruist door twee gangen die haaks op elkaar georiënteerd zijn. De oost-westgang, behorende tot het ontwerp van Zocher, verbindt middenpaviljoen van de façadevleugel (oostzijde) met het theater en de katholieke kapel (westzijde). De noord-zuidgang verbond van oorsprong de zijvleugels uit 1853 met elkaar. Het binnenterrein wordt grotendeels gevuld door samengeklonterde uitbreidingen en aankappingen onder verschillende soorten daken en opgetrokken uit verschillende soorten materialen. Ze dateren voornamelijk uit de twintigste eeuw en zijn ontstaan uit functionele overwegingen of vanwege ruimtegebrek.

Intern zijn de grote zalen met hoge plafonds en de lange gangen het meest karakteristiek. Vooraan in de zijvleugels bevinden zich nog de authentieke trappenhuisen met houten lichtkokers. In de gangen zijn de vloeren betegeld in een decoratief patroon. De plafonds zijn gestuukt en voorzien van een perklijst. De entreehal in de façadevleugel is verlevendigd met eenvoudige ornamenten. De middengang bezit aan weerszijden vierkante kolommen met bloemmotieven. Aan weerszijden van de gang een vide onder een glazen dak. Aan het eind van de gang een secundair geplaatste houten trap met decoratief vormgegeven balusters en leuning. De wanden in de hal zijn plaatselijk bekleed met betimmeringen. De originele paneeldeuren bezitten omlijstingen. Het vertrek rechts naast het trappenhuis bezit een secundair geplaatst stucplafond.

ZUIDVLEUGEL

De zuidvleugel kwam tot stand in 1853 naar het ontwerp van gestichtarchitect A. van der Linden. De zuidvleugel werd haaks tegen de zuidelijke zijvleugel van het carré gebouwd en kwam tegelijk met een identieke, thans niet meer bestaande noordvleugel tot stand, die haaks op de noordelijke zijgevel van het carré werd gebouwd.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De zuidvleugel betreft een langgerekt, tweelaags bouwdeel met een paviljoen op de kop, een 3/8 uitbouw centraal in de voorgevel, een veranda en diverse uitbreidingen onder verschillende kappen aan de achterzijde. Het bouwdeel wordt bekroond door een zadeldak met dakpannen. De bakstenen voor- en achtergevel zijn voorzien van reeksen vensters op de begane grond en eerste verdieping. In aansluiting op de vensterindeling van het carré zijn de vensters op de begane grond voorzien van halfronde bovenlichten en geprofileerde omlijstingen. Het paviljoen daarentegen kent halfronde bovenlichten op de eerste verdieping. Hier is de dakrand afgewerkt met een lijst. De veranda aan de achterzijde is voorzien van fijngesneden consoles onder de dakrand.

Het interieur bestaat uit kleine kamers langs een lange gang op de begane grond en grote zalen op de eerste verdieping.

THEATER

Het theater kwam tot stand in 1869 naar het ontwerp van gestichtarchitect A. van der Linden. Het theater werd centraal tegen de achtergevel van de westvleugel gebouwd en is opgetrokken in classicistische stijl. De totstandkoming van het gebouw gaf blijk van de vooruitstrevende en vrijzinnige behandelmethodode die het gesticht hanteerde.

Het theater is gebouwd op rechthoekige grondslag en kent drie bouwlagen onder een flauw hellend zadeldak dat met zink bekleed is. Aan alle zijden zijn de gevels bovenaan afgewerkt met een kroonlijst. De in ossebloedkleur gesausde voorgevel is vijf traveeën breed en wordt vanaf de eerste bouwlaag geleed door vier witgestucte pilasters. Op de begane grond - de plint - zijn de drie centrale traveeën van gestuct blokmotief voorzien. In het midden een risalerende ingang onder een zinken dak. De vensters zijn voorzien van stalen roedenverdeling. De linker zijgevel is voorzien van blindnissen. De rechter zijgevel toont sporen van een verwijderde aanbouw. De achtergevel wordt grotendeels aan het zicht onttrokken door andere bouwdelen. De mezzaninoverdieping toont een met de voorgevel vergelijkbare situatie.

Intern is de grote zaal met podium op de eerste verdieping nog aanwezig. De kapconstructie rust op driehoekige spanten met gesneden makelaar. De spanten rusten op muurstijlen tot aan de verdiepingsvloer. De toegang wordt gevormd door twee hoge, openslaande paneeldeuren.

KATHOLIEKE KAPEL

De katholieke kapel kwam tot stand in 1856 naar het ontwerp van A. van der Linden. De kapel werd in eclectische stijl gebouwd bovenop de westvleugel, ter hoogte van de oost-westgang. Zocher had in zijn eigen ontwerp al rekening gehouden met een eventuele toevoeging op deze plek.

De kapel is gebouwd op rechthoekige grondslag met het koor naar het oosten gericht. Het bouwdeel bestaat uit twee noord-zuid georiënteerde beuken, elk begrensd door topgevels en elk bekroond door een met zink bekleed zadeldak met lijsten langs de randen. De topgevels zijn voorzien van drie gekoppelde rondboogvensters met omlijstingen. De ramen bezitten ruitvormig glas-in-lood. Aan de oostkant het koor, bestaande uit een rechthoekige uitbouw onder een klein zadeldak dat met pannen is bekleed. Langs de dakrand een geprofileerde lijst.

Intern zijn twee beuken van drie aaneengesloten kruisribgewelven aanwezig. Tussen deze beuken drie rondbogen, gedragen door vierkante kolommen. De gewelven zijn voorzien van een roset in het midden. De ribben eindigen in karakteristiek vormgegeven geprofileerde aanzetstenen. De westwand van de kapel is voorzien van een ingang met rondboognissen aan weerszijden. Onder de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

huidige stuclaag zijn restanten van de oorspronkelijke schilderafwerking herkenbaar. Aan de oostzijde bevindt zich het koor dat van vier halfovaal afgewerkte treden is voorzien.

GEBOUW van de TECHNISCHE DIENST

Dit bouwdeel dateert naar alle waarschijnlijkheid uit omstreeks 1850-1856, naar het ontwerp van de architect A. van der Linden. Het is gesitueerd tegen de westvleugel van het carré en gebouwd in classicistische stijl. Het gebouw is getrokken op rechthoekige grondslag en bestaat uit twee lagen onder een zadeldak met de nok haaks op de voorgevel. Deze gevel is drie traveeën breed en bezit deuren op de begane grond en vensters op de eerste verdieping. De middelste travee wordt geaccentueerd door gemetselde pilasters en een rondboog.

Waardering

Het CARRÉ met ZUIDVLEUGEL, KATHOLIEKE KAPEL, THEATER en GEBOUW van de TECHNISCHE DIENST is van algemeen belang vanwege cultuurhistorische, architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde, en vanwege ensemblewaarde en zeldzaamheidswaarde. - cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van de overgang binnen de psychiatrie naar de moral treatment en de 'non restraint' behandelmethodes, de professionalisering van de verzorging en de aandacht voor zaken als klasse, geslacht, veiligheid, gezondheid en tijdsbesteding;

- cultuurhistorische waarde vanwege de ontwikkelingsgeschiedenis in de anderhalve eeuw na de bouw, waarin het complex zich heeft uitgebreid en verjongd;

- architectuurhistorische waarde vanwege de carrévorm, vanwege het corridorstelsel, vanwege de esthetische kwaliteiten van met name de gevels van het carré, de zuidvleugel, theater, katholieke kapel, gebouw van de technische dienst met de hierin toegepaste ornamentiek, detaillering en bewaard gebleven interieurelementen;

- ensemblewaarde vanwege de functionele situering in de grondwaterrijke en per spoor goed bereikbare duinen, vanwege de samenhang met de overige opstallen, en als beeldbepalend onderdeel van de historische bebouwing aan de westzijde van Bloemendaal;

- zeldzaamheidswaarde als carrévormig gesticht.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Gezondheidszorg

Functie

Psychiatrische inrichting

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument